

પંખ

ISSUE 08 | SEPTEMBER 2016

સ્વકેન્દ્રીથી સમકેન્દ્રી
વિશ્વ તરફની
ઉડાન...

Try to be a rainbow in
someone's cloud.
-Maya Angelou

<http://www.facebook.com/pankhemmagazine>

Bhagyesh
Patel
Photography

સંપાદકની કલમે

ના હિંદુ નીકળ્યા, ન મુસલમાન નીકળ્યા:
કબરો ઉઘાડી જોયું તો ઇન્સાન નીકળ્યા.

-અમૃત ઘાયલ

આઠમો અંક આપ સૌની સમક્ષ રાખતા ટીમ 'પંખ' આપ સૌનો દિલથી આભાર માને છે અને સાથે સાથે અમારી આ નવ મહિનાની સફર માટે ગર્વ અનુભવે છે.

નાનકડા વિચાર રૂપી તણખલાથી શરૂ થયેલો આ પ્રયાસ અત્યારે વિરાટકાય બનવા તરફ પ્રયાણ કરી રહ્યો છે . આપ સૌના સહકારને લીધે અમે બારમાં અંક પછી પ્રિન્ટ મીડિયામાં આવવાનું વિચારી રહ્યા છીએતો એના માટે આપ સૌને નમ્ર વિનંતી કે જો તમારી પાસે કૈંક નવીન કરવાનો વિચાર, એમાં સહભાગી થવાની તૈયારી હોય તો અમને જણાવી શકો છો.

અત્યારે ગણેશોત્સવમાં સર્વે ભક્તો ભક્તિમય બનેલા હશે અને સાથ સાથે પિતૃઓને ઋણ અર્પણ કરવાનો અવસર પૂરો પાડતો શ્રાદ્ધ પક્ષ પણ ચાલી રહ્યો છે. આવા ભાદરવા મહિના પછી તરત જ નવરાત્રી નો મહોત્સવ શરૂ થઈ જશે. ભારતીય સંસ્કૃતિની આ બધા તહેવારોની ઉજવણી આપણા જીવન ઘડતરમાં, જીવન જીવવાની રીતમાં ખરેખર ખુબ જ અગત્યનો ભાગ ભજવે છે. તમારા, મારા અને સૌના વિચારોને, કામને પ્રકુલ્લિત કરવાનું કામ તહેવારો કરે છે. તો આવા તહેવારોને આપણે સૌ ભરપુર માણતા રહીએ, જીવનમાં હર્ષોલ્લાસ, ઉમંગ, ઉત્સાહ જળવાય રહે એવી આશા સાથે અમારો આ આઠમો અંક પણ આપ સૌ માણો...અમને સૂચનો, પ્રતિભાવો મોકલો અને મોજ કરતા રહો...

-Keyur Dudhat

લપડાક

તમને કોઈ પૂછે કે તમને કેવો છોકરો કે છોકરી AS LIFE PARTNER જોઈએ તો તમે શું કહો???... સુંદર, સુશીલ, સંસ્કારી, પૈસાવાળો, EDUCATED, શાંત, શોખીન ઘણું બધું...

ના, અમે પંખમાં MATCH-MAKING ચાલુ નથી કરવાના!. મારે બસ આ બધા જે જે વિશેષણો/શબ્દો છે એની વાત કરવી છે, વ્યાખ્યાઓ જાણવી છે.

સુંદર છોકરો/છોકરી કોને કહેવાય? ગોરી હોય, લાંબા વાળ, પાતળી હોય કે છોકરો હટ્ટોકટ્ટો, ઉંચો, ગોરો હોય તો જ? આપણે ત્યાં, INFACT આખી દુનિયામાં FAIRને જ LOVELY માનવાનું MINDSET છે. એવું કેમ?

ખાલી ગોરી ચામડીથી ATTRACT થઈ જનાર લોકો આપણી આજુબાજુ છે જ. મેં ઘણી એવી છોકરીઓ/છોકરાઓ જોયા છે જેમનો SKIN-TONE DARK હશે, પણ FEATURES એટલા SHARP હોય છે કે, ગોરી PLASTIC BEAUTIES તેમને ક્યાંય ન પહોંચે. આપણે સુંદરતા માટેના MINDSET બદલવાની જરૂર છે.

હવે વાત કરીએ સુશીલની- સુશીલનો DICTIONARY MEANING થાય, સારા ચારિત્ર્યવાળી, ચારિત્ર્ય કોને ગણવું? છોકરી છે તો અમુક જ કપડા પહેરવાના, છોકરાઓ સાથે વાત નહીં કરવાની ETC. ETC. અમિતાભજી એ તેમની દોહિત્રી અને પૌત્રીઓને હમણાં જ પત્ર લખ્યો છે જેની ચર્ચા ફરી ક્યારેક, મને એ નથી સમજાતું કે ચારિત્ર્યને ક્યાં ક્યાં PARAMETERS થી JUDGE કરીએ છીએ આપણે? બહુ બધા BOYSના GROUPમાં એક-કે બે GIRLS હોય તો એ બન્ને તો 'સુશીલ'માં ગણાય જ નહીં. હું પોતે STRONGLY માનું છું કે કપડા પ્રસંગ, SITUATION, આજુબાજુના લોકોના SUPPOSED MINDSET જોઈને પહેરવા જોઈએ, પણ PICNIC કે PARTYમાં ONE-PIECE પહેરવા પર COMMENT કરવાનો હક કોઈને નથી. હું એમ નહીં કહું કે સ્કર્ટની લંબાઈ ચારિત્ર્ય નક્કી કરે છે, પરંતુ એક SENSIBLE MANNERમાં, પોતાના શરીર બાંધાને SUITABLE કપડા પહેરવામાં કાઈ ખોટું નથી સામે SHORT SKIRTS પહેરીને જ તમે COOL/SEXY/BEAUTIFUL/HOT લાગો એવું પણ ક્યાંય નથી.

કોઈ છોકરી BOLD હોય, STRAIGHT જે કહેવાનું હોય, ગાળો બોલતી હોય, NORMAL હસીને વાત કરતી હોય BOYS સાથે તો MOST OF CASESમાં માની લેવાય છે કે આને "SET" કરવી બહુ જ EASY છે એ ALREADY INTERESTED છે તો જ હસી-હસીને વાત કરે છે મુર્ખાઓ! તમને માણસ, તમને FRIEND સમજે છે એટલે સારી રીતે ખુલીને વાત કરે છે AS જો ન કરે, કે ઓછું MIX થાય તો 'ATTITUDE' પણ એનામાં જ હશે!!!

Mind is never a problem.
mindset is.

- Narendra Modi

તો WOMEN EMPOWERMENTની વાતો કરવાવાળા આપણે ખાલી TEEN-AGERSને 'LABEL' કરવાનું છોડી શકીએને એ પણ બહુ છે!

“સંસ્કારી”- મારી પોતાની વાત કરું તો મારા માટે આ બહુ IMPORTANT FACTOR છે અને TRUST ME સંસ્કાર, ખાનદાનના LABEL કે વારસાથી આવે એવું જરૂરી નથી અને વારે-વારે પગે લાગવાથી, માથે ઓઢવાથી કે મંદિરે જવાથી સંસ્કાર નથી દેખાતા, જોવા પણ ન જોઈએ. બીજા વ્યક્તિઓ માટેનો તે વ્યક્તિનો વ્યવહાર, આદતો, પોતાનાથી નબળા કે POSITIONમાં/પૈસામાં ઓછા વ્યક્તિ સાથેનો વ્યવહાર, MINDSET એ બધું સંસ્કારમાં આવે.

હોઈ શકે કે આપ આ બધા સાથે કે અમુક વાતો સાથે સંમત ન થતા હોવ, પણ આપણા MINDSET બદલવાની જરૂર છે એ હકીકત છે, હોઈ શકે ઓછા-વધતા અંશે, જો આપને આના સિવાય પણ કોઈ FACTORS ધ્યાનમાં લેવા જેવા લાગતા હોય તો મને જણાવો

manorishah@gmail.com પર

-Manori Shah

ગુલાબજળ

“વૃદ્ધથી રડવું જ ના રોકી શકાયું,
વાત જ્યારે નીકળી આ બાંકડાની.”

શહેરની ટાવર-કલોક સાંજના સાડા-છ નો સમય બતાવી રહી હતી. સુરજ પર પોતાનું આધિપત્ય જમાવવા અંધારું થનગની રહ્યું હતું. આકાશનો આસમાની-કેસરિયો રંગ ધીમેધીમે કાળો પડતો જતો હતો. ‘ઓફિસ અવર્સ’ પુરા કરીને નોકરિયાત લોકો ઘરે જવાની ઉતાવળમાં હોર્ન વગાડતા વગાડતા આડેઘડ વાહનો ચલાવી રહ્યા હતા. સ્કૂલની ‘લોકલ-જેલ’માંથી માંડમાંડ છુટેલા બાળકોને એમની મમ્મીઓ ‘કાળાપાણીની સજા’ ભોગવવા ટયુશનમાં ધકેલી રહી હતી. બધી રેસ્ટોરન્ટ અને ખાણી-પીણીની દુકાનો અને લારીઓ એમની ધરાકીની રાહ જોઈ રહી હતી તો ઘરની વહુઓ ટીવી જોતા-જોતા કે સોસાયટીની બહેનપણીઓ સાથે વાતો કરતા કરતા શાક સમારી રહી હતી. ટૂંકમાં, જો કોઈ સ્ટેથોસ્કોપથી ધબકારા માપ્યા હોય, તો અત્યારે ચોક્કસપણે શહેરના ધબકારા ‘PEAK LEVEL’ પર હોત!

રોજની જેમ તમે આજે પણ પરિમલ ગાર્ડનના તમારા એ ‘SPECIAL’ બાંકડા પર બેઠા-બેઠા તમારી બાજુની ખાલી જગ્યા પર તમારો કરચલીવાળો ધુજતો વૃદ્ધ હાથ પસવારી રહ્યા હતા, મિસ્ટર જતીન પારેખ. આ બાંકડો, હા... આ બાંકડો જ તમારો હંમેશનો સાથી રહ્યો છે. ૬૫ વર્ષના તમારા જીવનની તડકી-છાંચડીમાં ઘણા લોકો આવીને જતા રહ્યા, પણ આ બાંકડો તમારી સાથે આ રીતે જ અડીખમ ઉભો છે, જે રીતે આજથી પિસ્તાલીસ વર્ષ પહેલા ઉભો હતો, જ્યારે જાસ્મીન તમને છોડીને જતી રહી હતી. ત્યારથી રોજ તમે સાંજે અહીં આવીને બે કલાક જેટલો સમય વિતાવો છો, બાંકડા સાથે વાતો કરો છો, ફરિયાદો કરો છો, પ્રેમ કરો છો ને રડો પણ છો....! ને નવેક વાગ્યે ઘરે(?!) જઈને કંઈ ખાધા-પીધા વિના જ સુઈ જાવ છો. જ્યારે બેંક-મેનેજરની જોબ ચાલુ હતી, ત્યારે તો દિવસ કામમાંને કામમાં નીકળી જતો, પણ હવે તો આખો દિવસ આ બાંકડા સાથેની અને તમારી સાથેની જાસ્મીનની યાદોમાં જ પસાર થઈ જાય છે.

સાચું પૂછો તો, જાસ્મીનના ગયા પછી તમને જીવવાની ઈચ્છા જ નથી થતી. બસ... શ્વાસ ચાલે છે, એટલું જ.... તમારે કોઈ દોસ્ત નથી, તમારા એકાકી જીવનનો આ એક જ સાથી છે. બસ આ બાંકડો જ છે, જે છે એ...

નવથી પાંચની કોલેજ પતાવીને તમે જાસ્મીન સાથે રોજની જેમ પરિમલ ગાર્ડનમાં પ્રવેશ્યા. તમારા બાંકડા પર તમારી હમઉમ્મનું જ એક બીજું ‘કપલ’ બેઠું હતું. એને જોઈને તમને ગુસ્સો આવી ગયો. જાસ્મીન તમારા ગુસ્સાથી સુપેરે પરિચિત હતી. તમે વધારે ગુસ્સો કરો એ પહેલા જ તમને એણે એના હંમેશના મીઠાશબ્દો સ્વરથી વાળી લીધા.

“ જતીન. ડોન્ટ બી એન્ગ્રી. ધીસ ઇસ અ પબ્લિક પ્લેસ ના.... અહીંયા કોઈ વસ્તુ આપણી નથી. ગમે તે વ્યક્તિ ગમે તે કરી શકે. ઇટ્સ ઓકે ડાર્લિંગ. આપણે બીજી કોઈ સારી પ્લેસ શોધી લઈએ ને....”

“પણ જાસ્મીન... આ આપણી ‘SPECIAL’ જગ્યા છે ને. મને ના ગમે આમ કોઈ આવીને ‘આપણી’ જગ્યા ‘સ્પોઈલ’ કરે એ.....”

“તો શું મને ગમતું હશે?! સારું ચલ... તારે બીજે બેસવું ના હોય તો આપણે અહીં ઉભા ઉભા જ એ બાંકડો ખાલી થવાની રાહ જોઈએ....”

ને તમે બન્નેએ પુરા એક કલાક ને તેર મિનીટ સુધી બાંકડાની સામેના ઝાડ પાસે ઉભા રહીને એક શબ્દ પણ ઉચ્ચાર્યા વિના જ એ ‘કપલ’ના જવાની રાહ જોઈ ને એ ખાલી થતાં કોઈ બીજું આવીને તમને એ બાંકડાથી વંચિત ના રાખે એટલે દોડીને ત્યાં બેસી ગયા. પોતાની જગ્યા પાછી મળવાની ખુશી તમારા ચહેરા પર સ્પષ્ટ વર્તાતી હતી. જાસ્મીને તમને સીધું જ પૂછી લીધું,

“સો મિસ્ટર જતીન. ડુ યુ લાઈક મોર ધીસ બેંચ ઓર મી?”

“ફર્સ્ટ ઓફ ઓલ, ડોન્ટ કોલ ટુ ધીસ ‘બેંચ’. આ ‘બાંકડો’ છે, બેંચ નહી. ને બીજી વાત. જ્યારે કોલેજમાં રજા હોય છે, ત્યારે તું તો મળતી નથી મને. પણ આ બાંકડાને હું જ્યારે ચાહું ત્યારે મળી શકું છું. સો.... ટુલી સ્પીકિંગ, આઈ લવ, ડોન્ટ લાઈક મોર ધીસ ‘બાંકડો’ ધેન યુ, મિસ જાસ્મીન....”

તમારા આ ઉત્તરથી રૂઠેલી જાસ્મીનને મનાવવા માટે તમારે કેટલી કસરત કરવી પડી હતી.....!!!

પણ હંમેશા સંબંધ કોઈ ચોક્કસ મુકામે પહોંચે, એ જરૂરી તો નથી જ ને.....!! અત્યારે એકવીસમી સદીના દોઢ દશકા પછી પણ જો ‘ઇન્ટર-કાસ્ટ’ લગ્ન કરવા મુશ્કેલ બનતા હોય તો એશીના દશકાની પહેલાના સમયમાં ‘ઇન્ટર-રીલીજીયસ’ લગ્નની આશા પણ કઈ રીતે રાખી શકાય?! જાસ્મીન અને તમે- બન્ને ધર્મના ભાર નીચે દટાઈ ગયા. જાસ્મીન તમને છોડીને જતી રહી. હા, પણ તમે એકલા નથી. આ બાંકડો છે ને...તમારો હંમેશનો સાથી.....!!

તમારી ‘PAST TRAVELS’માં વિક્ષેપ પાડતું એક બ્યુટીફૂલ યંગ ‘કપલ’ આવ્યું અને તમારી સામે ઉભું રહી ગયું. એમાંની લાઈટ પિંક હાલ્ફ સ્લીવ ટોપ અને બ્લેક પેન્ટ પહેરેલી છોકરીએ તમને ઉદ્દેશીને કહ્યું,

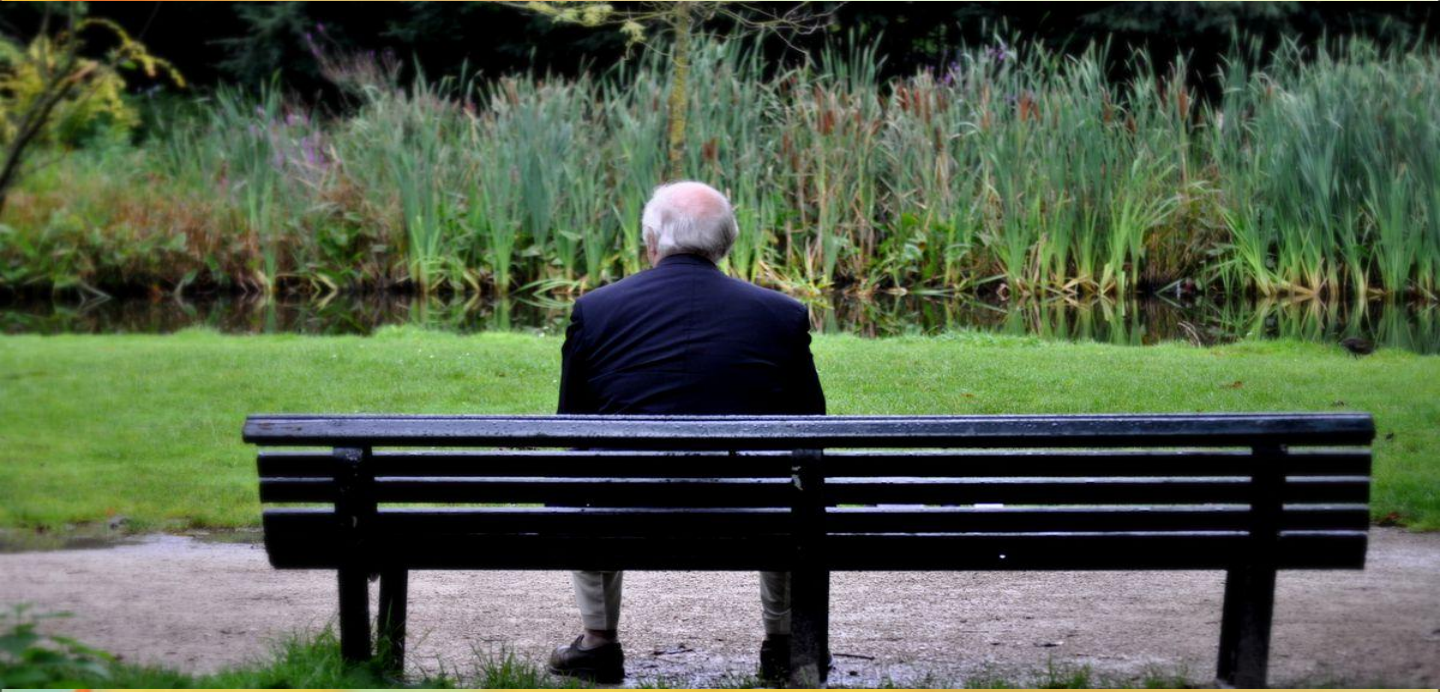
“અંકલ, તમને અમે રોજ બેઠેલા જોઈએ છીએ. રોજ તમે આ ટાઈમે આ બાંકડા પર જ બેઠેલા હોઉં છો...!! ચોક્કસ કોઈની યાદોમાં ખોવાઈને. અમે પણ થોડે દુરના બાંકડે બેસીએ છીએ, છેલ્લા ચાર વર્ષથી, જો તમને ખબર હોય તો.... ને અંકલ... અમારા લગ્ન છે નેક્સ્ટ સોળ તારીખે. જો તમે આવશો તો અમને બહુ ગમશે..... આ રહી કંકોતરી....”

“શું ગમશે? અરે.... અંકલ.. યુ હેવ ટૂ કમ...તમારે આવવાનું જ છે... તમે નહી આવો તો અમને ખોટું લાગી જશે હોં..... અરે હા અંકલ... અમારું નામ કહેવાનું તો રહી ગયું..... આઈ એમ જ્યોર્જ એન્ડ ધીસ ઇસ માય લવર, માય ફિઆન્સ એન્ડ માય ફ્યુચર વાઈફ તૃપ્તિ.....” બ્લ્યુ જીન્સ એન્ડ સ્પોટેડ વ્હાઈટ શર્ટ પહેરેલા ફૂટડા યુવાને કહ્યું.

ઓહ....લોકોની જેમ તમે પણ એમના નામ સાંભળીને એમના મઝહબનો અંદાજ લગાવી લીધો, જે કંકોતરી વાંચ્યા પછી ચકીનમાં ફેરવાઈ ગયો.

“તો ઇન્ટર-રીલીજીયસ મેરેજ....હમમમ.....”

“ચેસ અંકલ.... પહેલા તો અમારા પેરેન્ટ્સ માનતા જ ન’તા.... માંડમાંડ મનાવ્યા.....”

“કોન્ગ્રેચ્યુલેશન્સ ડીયર્સ... મેની મેની કોન્ગ્રેચ્યુલેશન્સ... હેપ્પી ફોર યુ.... ગોડ બ્લેસ બોથ ઓફ યુ..... આઈ વિલ શ્યોર્લી કમ...”

ને કોઈ એના પર નજર ઉંચી કરીને પણ જુએ એ તમને ના ગમે, એવા બાંકડા પર તમારી બન્ને બાજુએ એ બન્નેને બેસાડીને ક્યાંય સુધી વાતો કરી.... તમારી, જાસ્મીનની, એમની....! એ લોકો જતા રહ્યા પછી તમે જાસ્મીનની યાદમાં બાંકડા સાથે મનભરીને રડતા રહ્યા. પણ તમને એ વાતની ખુશી હતી કે, જ્યોર્જ અને તૃપ્તિના એક થવામાં ધર્મ બાધારૂપ ના બન્યો ને એ લોકોના ‘SPECIAL’બાંકડાને હવે એ બેમાંથી કોઈ એકના રોજરોજના આંસુનો સાક્ષી નહી બનવું પડે.....!!

ત્યાંથી તમે સીધા એક મોટા શો-રૂમમાં ગયા. તમારા માટે એક મસ્ત ‘બ્લેઝર’નો ઓર્ડર આપવા. હજી તો ઘણું કામ બાકી છે. ઘરે જઈને જાસ્મીનની ફેવરીટ ભીંડી મસાલાની સબ્જી અને રોટી બનાવીને ખાવી છે.... કાલે જ્યોર્જ અને તૃપ્તિના લગ્ન માટે કંઈક મસ્ત ગીફ્ટસ પણ લેવા જવાનું છે.....

એ પછી ક્યારેય તમે પરિમલ ગાર્ડનના એ બાંકડા પાસે ગયા નથી....

SHUT-DOWN:

બે પરપોટા પાસે આવી

એક થઈ ફૂટી જાય છે

એમ

ફૂટવું હતું આપણે.

અરવિંદ ભટ્ટ

(શીર્ષક-પંક્તિ : અનિલ ચાવડા)

-YAGNIK VAGHASIA

લ્યો લખાઈ ગઈ કવિતા...

**Ninad
Adhyaru**

રંગ જેવું લાગશે, રોગાન જેવું લાગશે,
 આવ મારા શ્વાસમાં, લોબાન જેવું લાગશે.
 અગર દીદાર દઈદે, ઈદ મારી થઈ જશે,
 જાનને મારી સનમ રમજાન જેવું લાગશે.
 કોક દિ બોલેલું પાળી દાખલો બેસાડજો,
 ઈશકમાં અમને જરા ઈમાન જેવું લાગશે.
 આપ જો સાડી પહેરીને મળો પરદેશમાં,
 માં કસમ આ દિલને હિન્દુસ્તાન જેવું લાગશે.
 આંસુ આવ્યું તો પછી એને રવાના કર હવે,
 બહાર ઉભું-ઉભું એ દરવાન જેવું લાગશે.
 એક દિવસ તુંજ જોજે ઈશક કરતો થઈ જશે,
 અય ખુદા જયારે તને ઈન્સાન જેવું લાગશે.
 આવ, બેસીજો ગઝલની ગાદીએ તું પણ 'નિનાદ'
 બે ઘડી તો બે ઘડી સુલતાન જેવું લાગશે

લ્યો લખાઈ ગઈ કવિતા...

જોવો જલદી જોવો ઘટના સરી રહી છે
 વસ્ત્રોમાંથી સતત કરચલી ખરી રહી છે
 સીસીટીવી વિકલ્પ જાણે કે આંખોનો
 એ આંખો પણ ધીમે ધીમે ઝરી રહી છે
 ટીવી માફક એમાંથી દુનિયા દેખાશે
 એક આંગળી બારી ચાલુ કરી રહી છે
 વિચાર સલવાયા છે તેથી માથુ દુઃખે
 તુંય ગજબ છે કેવા કારણ ધરી રહી છે!
 જીવન બાબત પૂછ મને તો તને કહુ કે
 પહેલા તારી ચા પી લે, એ ઠરી રહી છે

**Kuldeep
Karia**

એ જ છે આ પાંદડું કે જે નસીબ આડે પડેલું છે
 રોજ એના સ્પર્શથી મારું જીવન લીલું થયેલું છે
 મુશ્કેલીમાંથી નીકળવામાં વધુ ઊંડે ફસાયો છું
 વચલા રસ્તા પર બધે વરસાદનું પાણી ફરેલું છે
 ફર્શ ભીની હો છતાં પણ ચાલતા પગલાં છપાયાં છે
 એક પગલું ત્યાંથી ઉખેડીને દીવાલે મઢેલું છે
 ‘કલ્પનાના ઘોડાઓના પગ તૂટે તો પણ હવે શું ડર?’
 કેવું સુંદર સહકવિઓની કબર માથે લખેલું છે!

નવલકથા

“એક્યોત્સવ-8”

મધ્યાહનના ધોમધખતા તાપ માં બનેલી ઘટના સૂર્યના ઢળવાની સાથે ધીમે ધીમે જૂની થતી જતી હતી. સમી સાંજ થવા આવી હતી. સમિધ ની છાતીમાં હૃદય ની સમીપે સદભાગ્યે હૃદય ને કોઈ ક્ષતિ કાર્ય વગર ધુસેલી તે કારતૂસ ને બહાર કાઢવામાં આવી હતી. વહી ગયેલા લોહી ની ક્ષતિ પૂર્તિ કરવા માટે તેને બ્લડટ્રાન્સફ્યુસન પણ કરાવ્યું હતું. છતાં સમિધ ની સ્થિતિ માં કોઈ સુધારો નહોતો. લાઈફ સપોર્ટીવ સીસ્ટમ પર તે ICCU માં સુતો હતો.

“બેટા, તું અનેરી અને અનોખીને લઈને હવે ઘરે જા, થોડો આરામ કર. અમે બધા અહીં રોકાઈશું..” યજ્ઞીયભાઈ બોલ્યા,

“ના, પપ્પા હું ઠીક છું..”

“બેટા, એકવાર તારી જાતને જો તો ખરી, આ તારી સાડી લોહીથી ખરડાયેલી છે, તારા પગના ચપ્પલને તું મોબાઈલફોન સાથે જ કારમાં છોડી આવી છો, સવારનું તે પાણી પણ નથી પીધું. અને તારી આ ઢીંગલીઓ વેદિકાના ખોળામાં જમ્યા વગરની ભૂખી ક્યારનીય ઊઘી ગયેલી છે. તો બેટા ઘરે જઈને કંઈક જમીને ફેશ થઈને આવ..” આહુતીને મનાવતા તે બોલ્યા.

“દીદી, તમે આ બન્નેને લઈને આપણા ઘરે જાવ, પ્લીઝ..હું અહીં રહું છું પપ્પા સાથે.” આહુતિ બોલી. આહુતીના અવાજથી અનેરી-અનોખી જાગી ગઈ અને આહુતીને વળગીને બોલી ઊઠી, “મમા, ડેડી ક્યારે જાગશે? હવે આપણે ઘરે જઈએ, અમારે હોમવર્ક પણ બાકી છે.”

“બસ હવે થોડીક જ વાર છે હા.. તમે બંને ફોઈ સાથે ઘરે જતાં રહો, પછી હું અને દાદા ડેડીને લઈને આવીએ છીએ” આહુતિ બોલી.

“ના, મમ્મા, તું પણ અત્યારે જ આવ.”

“આહુતિ, થોડીવાર માટે તું આવ.. પ્લીઝ.. તારી દીકરીઓ માટે, પછી ફરીથી અહીં આવી જજે” વેદિકા બોલી.

વેદિકા અને આહુતિ ફરીથી ઊંઘમાં સરી ગયેલી તેની દીકરીઓને લઈને ઘરમાં પ્રવેશી, અનેક સોફ્ટટોયસ તથા બાર્બાડોલ્સથી ભરેલા તેની દીકરીઓના રૂમમાં તે બંનેને જાગી ન જાય તેમ સંભાળપૂર્વક સુવડાવીને યાદર ઓઢાડી.

રૂમની દીવાલો પર લાગેલા સમિધ અને તેની ઢીંગલીઓ સાથેના ફોટોમાં સમિધ હસતો હતો. તો ક્યાંક તેની દીકરીઓ પોતાના ડેડીનો એક એક ગાલ ખેંચી રહી હતી, તો ક્યાંક તે ગાલ પર પપ્પીઓ ભરી રહી હતી, તો ક્યાંક તેનો હાથ પકડીને કેક કાપી રહી હતી.

આહુતીએ તેના સંતાનના આગમનના સમાચાર આપ્યા ત્યારથી જ સમિધે દરરોજ કંઈક ને કંઈક લાવીને આ રૂમને ભરવાનું શરૂ કરી દીધું હતું, જે આજ સુધી અહીં જળવાઈ રહ્યું હતું.

આહુતિ પોતની બંને તરફ સુતેલી તેની દીકરીઓના માથા પર હાથ ફેરવી રાઈ અને તેની સમિધ સાથેની જીવનયાત્રા વાગોળી રહી. તેને સમિધના શબ્દો સંભળાઈ રહ્યા, “આહુતિ, મને તો એક નાનકડી પરી જોઈએ હા..” સમિધને જ્યારે આહુતીએ શુભસમાચાર આપ્યા ત્યારે આહુતીના પેટ પર હાથ રાખીને તે બોલ્યો.

“મને પણ, આમ તો મારી વિશ હતી કે મને એક નાનકડો સમિધ મળે, પણ હું ઈચ્છું છું કે મારી પહેલા હંમેશા તમારી વિશ પૂરી થાય, તો મને પણ હવે એક પરી જ જોઈએ છે, પણ સમિધ આ બધું તો ભગવાનના હાથમાં હોય, આમાં કોઈ ચોઈસ ન હોય.”

“પણ આઈ એમ સ્યોર કે મારી વિશ પૂરી થશે જ.. કેમ કે જન્મથી લઈને આજ સુધી ભગવાને મારા નસીબમાં સ્ત્રીઓજ લખી છે, તો આવનારું બાળક પણ દીકરી જ હશે, અને હા.. તે પણ બિલકુલ મારા જેવી જ હશે..”

તાજી જન્મેલી તેની બંને દીકરીઓની નાની નાની આખો તથા ગુલાબી હાથને ચૂમતા સજળ આંખે સમિધ બોલ્યો, “થેંક્યું આહુતિ, જીવનની સર્વશ્રેષ્ઠ ગીફ્ટ માટે..”

“આહુતિ.. ભગવાન મને હંમેશા માગ્યા કરતા વધારે જ આપે છે. એક ગર્લફ્રેન્ડ માંગતો અને તે દસ આપતા, મહિનાઓ પહેલા તારી ટૂવીન પ્રેગનેન્સીની જાણ થતા મેં બે સંતાનમાંથી એક દીકરી હોય એવું માંગ્યું હતું, પણ મને મળી ગયી એક ને બદલે બે રાજકુમારીઓ, બિલકુલ તેના ડેડી જેવી..” સમેધ આજે બોલ્યે જ જતો હતો, તેની દીકરીઓ સાથે જાણે કે વાતો કરવા લાગ્યો હતો. આહુતિ હોસ્પિટલના બેડ પર સુતી સુતી સમિધને નીરખી રહી હતી. આજે તેને સમિધમાં કંઈક નવું જ સ્પર્શતું જોવા મળી રહ્યું હતું.

“આહુતિ આજે હું ખુબ ખુશ છું, ખુબ જ.. તો આજથી હું એક નિયમ લઉં છું કે મારું ક્યારેક ક્યારેક ઓકેશનમાં ડ્રીંક લેવું કે સ્મોક કરવું જે તને બિલકુલ નથી ગમતું એ હું આજ પછી ક્યારેય નહીં કરું.. ચાર કેવું લાગે જ્યારે મારી ઢીંગલીઓ સમજણી થાય અને મને કહે ‘ડેડી, ધીસ આર વેરી બેડ હેબીટ્સ.. ક્વીટ ધેમ..’ અને મારે ત્યારે આ છોડવું પડે તે પહેલા અત્યારથી જ તેનો ત્યાગ કરી દઉં તો?.. હે ને મારી રાજકુમારીઓ... સે યસ..”

આ સાંભળીને આહુતીની આંખમાંથી આંસુઓ વહી રહ્યા. સમિધને સંપૂર્ણ રીતે બદલવા માટે સક્ષમ હતી તેની જીંદગીમાં આવેલી સૌથી છેલ્લી બે સ્ત્રીઓ.. તેની દીકરીઓ.

બંને દીકરીઓના જન્મ બાદ આહુતિ અને સમિધ વચ્ચે એક જંગ છેડાઈ તેના નામકરણ માટે, ‘આહુતીને ‘વાણી-વાયા’ જ્યારે સમિધને ‘અનેરી-અનોખી’ નામ રાખવા હતા. આ માટે ઘરમાં વોટીંગ રાખવામાં આવ્યું, જંગી બહુમતીથી આહુતિ જીતી. પણ સમિધે તેને માન્ય ન ઠેરવ્યું અને બોલ્યો, “નામકરણનો અધિકાર તો માત્ર ફોઈનો છે, માટે વેદીકાનો નિર્ણય અંતિમ અને માન્ય રહેશે” અને પોતે તો વેદીકાનો નિર્ણય જાણતો જ હતો.

નામકરણના દિવસે ‘અનેરી-અનોખી’ એવા નામ અપાયા બાદ, આહુતિ બોલી,
“સમિધ...આ ચિટીંગ કહેવાય છે.”

“એવરીથિંગ ઈઝ ફેર ઇન લવ એન્ડ વોર, તને શું લાગ્યું તું મને હરાવી દઈશ
એમ..સંસદભવનમાં જઈ જઈને મારા જુતાઓ ઘસાઈ ગયા છે, તો રાજનીતિ તો હું
જાણતો જ હોય ને, માત્ર જંગી બહુમતીથી જીતીને પાન ખરેખર જીતી નથી જવાતું,
ગઠબંધન કરતા આવડવું જોઈએ..”

“ઓહ..સમિધ અગ્નિહોત્રી, તમે મને શું સમજો છો, તમને મળેલા માત્ર બે વોટ કોના
હતા ખબર છે? એક તમારો અને એક મારો..વેદિકાદીદી પણ મારી ફેવરમાં હતા.”

“હેં..તે મારી ફેવરમાં વોટ આપ્યો..કેમ?”

“કેમકે હું તમને હારતા ન જોઈ શકું.”આહુતિ તેની આંખોમાં આંખો પરોવીને બોલી.

“થેન્ક્સ” આહુતીને હગ કરતા તે બોલ્યો અને ઉમેર્યું, “આજના વોટ માટે અને વર્ષો
પહેલા કોલેજમાં તે આપેલા વોટ માટે પણ”

“સમિધ, રાજનીતિની મોટી મોટી વાતો કરતા તમે કેટલા બુધ્ધ્યુ છો, તમારે મારી સાથે-
ડાયરેક્ટ ઓપોઝીશન પાર્ટી સાથે જ ગઠબંધન કરી લેવું હતું ને, શું જરૂર હતી
વેદિકાદીદી પાસે જેક લગાડવાની, તે ખુબ કન્ફ્યુઝ હતા કે તેને તમારા અત્યંત
આગ્રહને કારણે તમારી વાત માનવી કે સ્નેહભાવને કારણે મારી.”

“આહુતિ..પોલીટીશિયન છું હું, હંમેશા સેફ સાઈડ જ પકડું છું. પણ હવે હું રાજા છું. મને
હારવાની બીક નથી, અરે કોઈ મને હરાવી જ ન શકે, કારણ કે હુકમના ત્રણ એક્કા
મારી પાસે છે અનેરી..અનોખી..અને આહુતિ...” સમિધ બોલ્યો.

-Dr. Avni Ravi Changela

વેંત-વાર્તા ધંધો

વૈશ્યાએ પોતાની શરીર-ભૂખ સંતોષવા માટે આવેલા આદમી પાસે વધુ રૂપિયા માંગતા,
 “અબે સાલ્લી... એ ક્યાં લગા રખા હૈ? ઇતના હિ મિલેગા... ચાહિયે તો રખ... તુમ રંડી લોગો કા યહી પ્રોબ્લેમ હૈ... થોડા ધંધે બઢતે હિ અપને કો બડા વ્યાપારી સમજને લગતી હૈ... ધંધેવાલી બાઈ હૈ તું.... અપની ઔકાત મેં રેહના સીખ.....”
 ને એ ૧૦૦-૧૦૦ રૂપિયાની ચાર નોટ ફેંકી ચાલતો થયો.

મોટી મલ્ટીનેશનલ કંપનીના માલિકે એનો નાનો ઓર્ડર લેતી નાની કંપનીના મેનેજરે વધુ રૂપિયાનો ચેક માંગતા,
 “મેનેજર સાબ... વ્હોટ ઇસ ધીસ ચાર? ઇતના હિ મિલેગા... તુમ છોટી કંપનીવાલો કા યહી પ્રોબ્લેમ હૈ... થોડા ધંધે બઢતે હિ અપને કો બડી કંપની કા ઓનર સમજને લગતે હૈ... છોટે લોગ હો તુમ.... બી ઇન ચોર લીમીટ.....”
 ને એણે ચાર લાખનો ચેક મેનેજરના મોં પર ફેંક્યો.

-Yagnik Vaghasia

લવ-ટૅક

“પ્રપોઝ...પ્રપોઝ...પ્રપોઝ...!!! એકસાથે આવા અનેક અવાજો સાંભળીને પરી તો જાણે લજામણી નો છોડ જ બની ગઈ અને વ્રજ પણ જાણે દિવાસ્વપ્ન જોતો હોય એમ મંદ-મંદ સ્મિત સાથે દિગ્મૂઢ જ થઈ ગયો....”

હાઈસ્કૂલથી તાજા જ બહાર નીકળેલા યુવાન-યુવતીઓ જયારે કોલેજનું પ્રથમ પગથીયું ચડે છે,ત્યારનો જે ઉન્માદ હોય એ ભાગ્યે જ બીજે ક્યાંય જોવા મળતો હોય છે! ૧૨-૧૨ વર્ષની જેલ જેવી જિંદગી પછી આઝાદીની ખુશ્બુ જ આ હૈયાઓને ખુશ-મિજાજ બનાવી મુકે છે! કંઈ-કેટલાય સપનાઓ સાથે કોલેજ-લાઈફ શરૂ થાય છે અને એવું કંઈ-કેટલુય બને છે જે જીવનભર માટે યાદગાર સંભારણું બની જાય છે, વ્રજ અને પરી- એમના માટે પણ આજનો દિવસ એક સંભારણું જ હતું અને એ પણ કદાચ સૌથી અમૂલ્ય સંભારણું!

કોલેજમાં જોડાયે માંડ એકાદ-બે મહિના થયા હશે, નવા-નવા લોકો સાથે મળવાનું અને એમની સાથે પરિચય કરવાનો, છોકરાઓ છોકરીઓને ઈમ્પ્રેસ કરવાની એક પણ તક ચુકતા ના હોય એવા સમયમાં જ વ્રજે પહેલ-વહેલ પરીને જોઈ! કદાચ ફિલ્મોમાં સાચું જ બતાવે છે, એને જોતા વહેત જ સમય ત્યાં જ થંભી ગયો હોય એવું વ્રજને લાગ્યું,ક્યાંયથી ગુલાબની સુગંધ જાણે આવી ચડી હોય એમ એનું હૈયું પરીને જોઈને નાચી ઉઠ્યું, એનું અજાગ્રત મન જાણે કંઈ-કેટલાય સપનાઓ જોવા લાગ્યું, પણ એઝ-યુઝવલ છોકરો શાંત રહે છે અને છોકરી ને એની તરફ જોતા હોય તેની સહેજ ભનક તો આવી જ જાય! પરી પણ સહેજે વ્રજ તરફ આકર્ષાય તો છે જ. બસ આમ ને આમ વાત આગળ ચાલતી રહે છે, એકબીજા સામે સ્મિત નો સિલસિલો તો ચાલુ થઈ જ ગયો હોય છે, એમાં પણ બે લેકચર વચ્ચે મળતા સમયમાં વ્રજનો હસમુખો સ્વભાવ ગુપના તમામ લોકોને કેન્દ્રિત રાખે, વધુ શાંત રેહવાનો સ્વભાવ હોવા છતાં પણ પરી વ્રજની કોઈ પણ વાતમાં સ્મિત તો આપે જ!

કોલેજ શરૂ થયાના બરાબર બે મહિના બાદ ગુપમાંના એક ફેન્ડનો બર્થ-ડે આવે છે, બધા મળીને નક્કી કરે છે કે લેકચર બંક કરીને નજીક આવેલા મોલમાં જઈએ, એક તો ઉન્માદી હૈયા એટલે તરત જ સર્વાનુમતે મોલમાં જવાનું નક્કી થયું, લંચના સમયમાં બધા લોકો મોલમાં જવા ઉપાડી ગયા, વ્રજ અને પરી પણ એ બધાની સાથે જ હતા!

મોલમાં આવેલા ફૂડ-કોર્ટમાં બધા બે ટેબલ નજીક-નજીક ગોઠવીને ગોઠવાઈ ગયા! અને પછી શરૂ થઈ ધમાલ-મસ્તી અને ફૂડની લ્હાણી! ગુપમાંના કોઈએ સર્વેશન આપ્યું કે ચાલો કેક રમીએ- અને કોલેજની સૌથી પ્રિય રમત એટલે “ટ્રુથ એન્ડ ડેર”! ફટાફટ ક્યાંકથી બોટલ આવી ગઈ અને પછી શરૂ થઈ વ્રજ અને પરીના જીવનની યાદગાર ક્ષણ!

બોટલ ધૂમી અને અટકી ગઈ, વારો આવ્યો સહજ અને સ્મિતા નો, સહજ એ પૂછ્યું, “ટ્રુથ કે પછી ડેર?”, અને સ્મિતા એ ડેર માંગતાની સાથે જ સહજ કહે, ‘સામે બેઠા છે એ ભાઈ પાસે જઈને એમનું નામ પૂછીને આવા!’ સ્મિતા પણ મોર્ડન ગર્લ હતી, તરત જ ડેર પૂરું કર્યું અને એ સાથે જ ફૂડ-કોર્ટ ચિચિયારીઓ થી ગુંજી ઉઠ્યું! ફરીથી બોટલ ધૂમી, આ વખતે સામે આવ્યા પ્રખર અને પંક્તિ. પંક્તિ એ ટ્રુથ માંગ્યું, પ્રખરે પૂછ્યું કે આજ-સુધી કેટલા લોકો એ તને પ્રપોઝ કર્યું છે, અને પંક્તિ “ગણ્યા નથી!” એવું કહીને ખડખડાટ હસી પડે છે, અને સાથે બધા પણ!

બોટલ પણ કદાચ આ જ ક્ષણની રાહ જોઈને ઉભી હોય એમ ધીરે રહીને વ્રજ અને પરીની સામે જઈને સ્થિર થઈ જાય છે. પૂછવાનો વારો આવે છે પરીનો અને સામે હોય છે વ્રજ, વ્રજ એ દ્રુથ માંગ્યું, અને પરી શરમાતા પૂછે છે, “તને કેવી છોકરી ગમે?” , હાજરજવાબી એવા વ્રજે તરત જ કહી દીધું “તારા જેવી!”, થોડી હિંમત ખુલી હોય એમ સહેજ અચકાતા પરી વ્રજને કહે છે કે, “મારા જેવી તો હું એક જ છું!” અને એ સાથે વ્રજ પણ કહી ઊઠે છે કે, “હા! તો તું જ મને ગમે છે!” અને એ સાથે જ ગુપમાંના બધા જ સભ્યો વ્રજની સામે જોઈને પ્રપોઝ-પ્રપોઝ એવી બુમો પાડવા લાગે છે, થોડા કચવાતા અને શરમાતા હૈયે, વ્રજ પરીને લઈને એ લોકો બેઠા હોય એની સામેના બે માણસ બેસી શકે એવા ટેબલ પર લઈને આવે છે!

પાછળ ચાલી રહેલા શોર-બકોરની પરવાહ કર્યા વગર વ્રજ પરીની આંખોમાં જોઈને કહે છે, “પરી રમત એની જગ્યાએ રહી, પણ રીયલી, આઈ લાઈક યુ, આઈ લવ યુ!” પરી શરમને કારણે વ્રજ સમું જોઈ શકવા પણ સક્ષમ નથી હોતી તો કંઈ બોલવાની વાત તો દુર જ રહી ને! બસ આટલા નાનકડા પ્રપોઝ પછી બન્ને આવીને એમની જગ્યાએ ગોઠવાઈ જાય છે. ગેમ ફરીથી શરૂ થાય છે, પણ બધાને જાણવાની ઉત્સુકતા હોય છે કે પરીનો જવાબ શું છે! પણ એટલી આસાનીથી જવાબ આપી દે તો એ પરી કેહવાય જ નહીં ને! ખુદ વ્રજ પણ જવાબ મેળવવા માટે તલપાપડ થતો હતો.

પુરા ૧૨ મીનીટની મેહનત બાદ પરી વ્રજની સામે જોઈ અને બધા વચ્ચે વ્રજના પ્રપોઝને પોતાની “હા” થી અનુમતિ આપે છે અને એ સાથે જ ગુપમાં બેઠેલા સૌ કોઈ વ્રજ તરફ ધસી જાય છે અને “પ્રપોઝની બુમો માંથી પાર્ટી...પાર્ટી...”ની બુમોથી એને ઘેરી વળે છે! વ્રજ માટે તો જાણે સ્વર્ગ જ આકાશમાંથી ઉતરી આવ્યું હોય આવો માહોલ હતો. એ બસ પરીના ચહેરા સામું જ જોયા કરે છે અને પરી પણ જાણે બંધ આંખે જ સઘળું કહી રહી હોય છે!

પોતાની દસ વર્ષની નાનકડી “નાની પરી” ને ખોળામાંથી ઉતારતા વ્રજ કહે છે, “તો આવી રીતે તારી મમ્મીને મેં પ્રેમથી મેળવી છે, બાજુમાં બેસેલી પરીનો હાથ ઉપાડી એની પર ચુંબન કરતા વ્રજ કહે કે ત્યારથી આ હાથ હર-હંમેશ મારા સાથે જ રહ્યો છે. પરી પણ વ્રજ પર મુક આંખે જ પ્રેમ વરસાવે છે! અને એ ત્રણેયના સ્મિત વચ્ચે ધરના ગાર્ડનમાં આવેલા એ ગુલાબ ના છોડની ડાળી પર ઉગેલા તાજા ગુલાબની પાંખડી પરથી ઝાકળનું બુંદ ધરતીમાં સમાઈ જાય છે -વ્રજ અને પરીના અગાઢ પ્રેમની જેમ!

-Anant Gohil

પેરિસ્કોપ

By Yagnik Vaghasia

SICKNESS FORWARDISM

રાહુલ ગાંધી: મમ્મી મમ્મી, અપને દેશ કા નામ બદલ દિયા ગયા હૈ|

સોનિયા ગાંધી: ક્યા?! કબ હુઆ યે?!

રાહુલ: NEWS CHANNEL પર બતા રહે હૈ કી સિન્ધુ ઓર સાક્ષી ને મિલકર 'ભારત' કા નામ 'રોશન' કર ડાલા હૈ|

સોનિયા: બેટા, તૂ POGO CHANNEL ચેંજ મત કિયા કર|

મજા આવી? હમણાં બહુ ફર્યો WhatsAppમાં આ જોક બહુ ફર્યો. આમ તો મોટા ભાગના યે વાંચ્યો કે સાંભળ્યો જ હશે! ફોરવર્ડ કરવાનો ટ્રેન્ડ ખરો ને ઇન્ડિયામાં. રજનીકાંત, CID, હાર્દિક પટેલ, રાહુલ ગાંધી, અપ્લેશ ઠાકોર, અનુષ્કા-વિરાટ, મોદી, કદમ્બા-બાહુબલી, રામદેવ બાબા ને પાકિસ્તાનથી લઈને છેક ભગવાનના નામના પણ આપણે જોકસ બનાવી નાખ્યા ને ફોરવર્ડ કર્યે રાખ્યા! કોણ છે આ બધી 'નવરી બજારો'? કોણ છે આ બધા 'ક્રિએટીવ' લોકો, જે કોઈ જાતની કેડીટ લીધા વિના આટલા બધા મેસેજ બનાવી બનાવીને ફોરવર્ડ કર્યા રાખે છે, ને પાછા નીચે પોતાનું નામ લખવાનું (કેડીટ લેવાનું) રહેવા દઈ લખે છે, "इसे कहते हैं नया|" "मार्किट में नया आया है, जल्दी फॉरवर्ड कीजिये" અરે એ નમુના, નંગ.... તું અહિયાં આવ, એટલે તને ફોરવર્ડ કરું. ને પાછું પેલું, "कम से कम दस लोगों को फॉरवर्ड करो, तो अच्छी खबर आएगी" – શું કહેવું આ બુદ્ધિના બારદાનોને?

હવે ઉપર આપેલો રાહુલ ગાંધીવાળો જોક ફરીવાર વાંચો. માર્ક કરો આ શબ્દો પર- 'દેશ કા નામ રોશન'. I MEAN, REALLY? આને દેશનું નામ 'રોશન' કર્યું કે'વાય કે 'દેશની ઈજ્જત' (જે થોડીઘણી રહી ગઈ છે એ) બચાવી કે'વાય? આ બે વચ્ચેનો ફરક સમજી લઈએ. "ચીન ઓલિમ્પિકમાં ૨૭ ગોલ્ડ મેડલ સાથે ત્રીજા ક્રમે રહ્યું, તોય સરકારે ત્યાંના સ્પોર્ટ્સ એસોસિએશનનો ઉધડો લઈ નાખ્યો."- આ સમાચાર તમે વાંચ્યા હતા કે સાક્ષી અને સિંધુના ભાર નીચે આ સમાચાર દબાઈ ગયા હતા? ૨૭ ગોલ્ડ મેડલ છતાં પણ ત્યાંની સરકારને અસંતોષ! સાથે સાથે ત્યાંના લોકોને પણ હશે જ. કેમ કે આમાં ૨૬ ગોલ્ડ મેડલ સાથે બ્રિટન બીજા ક્રમે આવી ગયું. એ ચીન છે ને આ 'ધ ગ્રેટ ઇન્ડિયા'.

બીજો એક ફોરવર્ડ મેસેજ એવો હતો કે,

PIERS MORGAN, THE EMINENT BRITISH JOURNALIST ON WROTE ON HIS TWITTER HANDLE, "COUNTRY WITH 1.2 BILLION PEOPLE WILDLY CELEBRATES 2 LOSING MEDALS. HOW EMBRASSING IS THAT?"

KNOWN FOR HIS WITTY ONE-LINERS AND HILARIOUS TWEETS, THE LEGENDARY INDIAN BATSMAN, VIRENDRA SEHWAG GAVE AN EPIC REPLY TO MORGAN IN HIS OWN UNIQUE STYLE, "WE CHERISH EVERY SMALL HAPPINESS, BUT THE ENGLAND WHO INVENTED CRICKET & YET TO WIN A WORLD-CUP, STILL CONTINUES TO PLAY WORLD-CUP. EMBRASSING?"

HATS OFF TO SEHWAG.

મને ક્રિકેટમાં ઝાઝી સમજ પડતી નથી, ને મારું TWEETERમાં એકાઉન્ટ પણ નથી. (શું આ સમાજ મને એમની સાથે ના ચાલવા માટે માફ કરશે?!), પણ હું સેહવાગનો 'ફેન' છું. (હા. હવે કદાચ સમાજ મને માફ કરી શકે!) મેં ઘણીવાર સેહવાગના (ને અમિતાભના પણ) આવા 'દેશની ઈજ્જત બચાવતા' TWEET ક્યાંક ને ક્યાંક વાંચ્યા જ છે. આ ટાઈપનું કંઈક વાંચીને મારા કોલર પણ ઊંચા થઈ જાય છે. પણ આ વખતે મને REALIZE થયું કે, દેશની આવી સેલીબ્રિટી કે જેમની 'FAN FOLLOWING'નો આંકડો 'અધધ...' હોય, એમણે બધી બાજુથી વિચાર કર્યા પછી જ આ ટાઈપના સ્ટેટમેન્ટ આપવા જોઈએ. ક્યારેક એની અવળી અસર પણ થાય. જેમ આ કિસ્સામાં આપણે બમણા જોરથી '૨ મેડલ'ની સિદ્ધિને ઉજવીએ ને એનાથી સંતુષ્ટ થઈ જઈએ!!

મને યાદ છે, જે સાંજે સાડા સાત વાગ્યે સિંધુનો મેચ હતો, એના આગલા દિવસે જ એક WhatsApp GROUPમાં એ દિવસ અને સમય- આ બન્ને 'માર્ક' કરી રાખવાનો મેસેજ આવ્યો. (સ્વાભાવિક રીતે જ, જે દેશનું ૧૫ દિવસ સુધી હજી મેડલ-લીસ્ટ માં ખાતું પણ ના ખુલ્યું હોય ને માંડમાંડ એક ગોલ્ડ જીતવાની તક હોય એટલે બધા મોજમાં આવી ગયા હોય!). આટલો બધો ઉહાપોહ શા માટે કે બધા પોતાના બધા કામકાજ છોડીને WhatsAppમાં Live Updates આપવા મંડી પડે...!!! આવો ઢોંગ શેના માટે? આત્મસંતુષ્ટિ માટે? અમે ક્રિકેટ સિવાયની પણ મેચમાં પણ રસ લઈએ છીએ એવું જતાવવા માટે? કે પછી, જુઓ..... જુઓ બધા..... અમે અમારા ખેલાડીઓને કેટલો સપોર્ટ કરીએ છીએ, એવો દેખાડો કરવા માટે?

તમને ઇન્ડિયા સિવાયના દેશના કેટલા ગોલ્ડ-મેડાલીસ્ટ સ્પોર્ટ્સ-પર્સનના નામ યાદ છે? તો એ લોકોને આપણા સિલ્વર-એન્ડ ગોલ્ડ-મેડાલીસ્ટના નામ ક્યાંથી યાદ રહે? ઇન-શોર્ટ, આ કંઈ નામ રોશન કર્યું નથી.

નર્ચો ઢોંગ છે બધો. ફાયટો દેશને નહીં, એ ખેલાડીઓને જ છે. સાનિયા-સાઈના-સચિન-ધોની-વિરાટ પછી હવે સાક્ષી-સિંધુ પણ ADVERTISE BUSINESS માં ઝંપલાવશે. તમને શું મલ્યું? ઠેંગો?!! ખેલાડીઓની કદર કરવાની હું ના નથી પડતો. બસ મારું કહેવું એટલું છે કે, જે કરો એ સમજી વિચારીને કરો. એ લોકો માટે તમારું કામ ખોટી ના કરો.

શા માટે આપણે ખેલાડીની અંગત સિદ્ધિને 'દેશભક્તિ' સાથે જોડી દઈએ છીએ? (આ વખતે સાક્ષી-સિંધુની ને પહેલા અભિનવ બિન્દ્રાની) શા માટે આપણે દરેક વાતને આપણી જાત સાથે જોડી દઈએ છીએ? ગાંધી બાપુનો ફોટો ઇન્ડિયન કરેન્સી-નોટ ઉપર હોય, મોદી પી.એમ. બને અને ઉર્જિત પટેલ રીઝર્વ બેંકનો ચેરમેન બને - આ ત્રણેયમાં આપણે છાપરે ચડી ચડીને ગુજરાતી ગૌરવ લીધું, પણ ક્યારેય પ્રેરણા લીધી? પાટીદાર સમાજે સરદાર પટેલના નામનું ને દલિત સમાજે આંબેડકરના નામે રીતસરનું સાવ લડી જ લીધું!

પણ આપણને લડતા એટલું સારું આવડે છે તો કેમ આપણી ખામી છુપાવવા માટે આપણે છેક સુધી લડી લઈએ છીએ તો કંઈક ACHIEVE કરવા માટે આપણે લડી શકતા નથી? શા માટે આપણે 'સેહવાગ'ના TWEET માં PROUD ફિલ કરીએ છીએ ને 'શોભા ડે'ના TWEET ને કેમ LIGHTLY નથી લઈ શકતા? (એણે દેશને નહીં, ખેલાડીઓને ટાર્ગેટ કર્યા હતા, એમાય બાપડાંઓ તમારી ઈજ્જત ગઈ? એ કંઈ રાષ્ટ્રદ્રોહ થયો? હદ છે હો....) ફોરવર્ડની ચરમસીમા તો ત્યારે આવે, જ્યારે અમિતાભ અને લતા મંગેશકરના મૃત્યુના સમાચારો આ રીતે ફોરવર્ડ થયા!!

વિચારો.... ને પછી ફોરવર્ડ કરો. નકરું ફોરવર્ડ ના કર્યા કરો.

PACK-UP:

આંખો બંધ થાય એ પહેલા ખુલી જાય, તો આંખો જન્મારો સુધરી જાય.

Shine in the mine!!!

By Rikeen Dhaduk

INTERSTELLAR

ક્રિસ્ટોફર નોલ્નનું interstellar ડાયરેક્ટરનું નામ કદાચ ના સાંભળ્યું હોય તો બેટમેન સિરીઝની કેડીટ ફરી એક વાર જોઈ લેવી પ્રેસ્તીઝ, મેમેન્ટો, ઇન્સોન્નીઆ અને ફોલોઈંગ જેવી થ્રીલર બનાવ્યા પછી ઈમોશનલ કહી શકાય એવી સાઈ-ફાઈ એટલે INTERSTELLAR.

સ્ક્રીપ્ટ લખી છે નોલન અને તેના ભાઈ જોનાથને બન્ને ભાઈઓએ જે વળાંકો લખ્યા છે તે સ્પોઈલ નથી કરવા પણ પ્લોટનો આછો પાતલો અંદાજ નજીકના ભવિષ્યમાં આ ગ્રહના સ્ત્રોતોનો અવિચારે ઉપયોગ કરવાથી ઘણી સમસ્યાઓ ઉભી થાય છે. ખોરાકની તંગી અને પ્રદુષિત વાતાવરણમાં રહેલા ભણેલા – ઓછું ગણેલા લોકો, શરૂઆત થાય છે વિધુર કુપર, તેના સસરા એના બે બાળકો 15 વર્ષનો ટોમ અને ૧૦ વર્ષની ટીકરી નફ પિતાની જેમ જ નફ પણ મને છે કે સ્કૂલનો સિલેબસ જુઠાણું છે.

બાપ-ટીકરી અચાનક નાસાના અક્ષાંશ શોધી કાઢે છે ત્યાં મળે છે પ્રોફેસર બ્રાન્ડ અને સ્ટોરી ગતી પકડે છે. કુપરને ઘર છોડવું પડે છે એના બાળકોને છોડીને બ્રહ્માંડમાં જવા એના બાળકો એને ક્યારેય માફ નહીં કરી શકે.

“WHEN YOU BECOME A PARENT AND THING BECOMES REALLY CLEAR, YOU GONNA MAKE SURE YOUR CHILDREN FEEL SAFE”

કુપર સ્પેસ્શીપની કપ્તાની લે છે અને શરૂ થાય છે અદ્ભુત રોમાંચની સફર વૈજ્ઞાનિકો અને સાહસિકોની ટોળકી અને સાથે મીલીટરી સર્વિસના બે નિવૃત્ત રોબોટ ડીટ્રો ૨૦૦૧આ આવેલી ‘a SPACE ODYSSEY’ (સમય મળે તો અચૂક જોવાય)

INTERSTELLAR

સિનેમેટોગ્રાફર વેણ હોટેમા અને VFX સુપરવાઈઝર પોલ ફેન્કલીન (ઇન્સેપ્સન વાળી ટીમ) પર્વતની સાઈઝના મોજા અને પાણીથી છવાયેલો ગ્રહ (વિલિયમ હેમિલ્ટનના સમીકરણોવાળો કાલ્પનિક ગ્રહ જ જોઈ લો) અને અંતિમ ભાગમાં બ્લેકહોલ, વાર્મ હોલ અને ફોર્થ ડાયમેન્સના કન્સેપ્ટ સૌથી ઈમોશનલ સીન છે કુપર ગ્રહની વિઝીટ લઈને એન્ડ્ર્યુરન્સમાં પાછો આવે, પૃથ્વી પર ૨૫ વરસ થઈ ગયા હોય અને સ્ટોર થયેલા વિડીઓ મેસેજીસ.

અંતે ફિલ્મનું સૌથી અદ્ભુત પાસું છે તે- હોસ મીમરનું મ્યુઝીક બે દિવસ પહેલા જ ૫૯ વર્ષના થયેલા સાહેબ ક્યાંય સંગીત શીખવા ગયા નથી. INTERSTELLARનો જે ટાઈટલ ટ્રેક છે તે કમ્પોસ કરવા નોલને તેને કહેલું કે બાપ-દીકરાના સમ્બન્ધ પર કૈંક કમ્પોસ કરે. મીમરે તેના દીકરાને યાદ કરીને જે ટ્યુન બનાવી તેને નોલને લંડનના સેન્ટ્રલ ચર્ચ ઓર્ગન પર રેકોર્ડ કરવી. આ સંગીત સાંભળીને એક અલોકિક અનુભવ થાય એવું જાત અનુભવ થી લાગ્યું.

LOVE TRANSCENDS ALL DIMENSIONS INCLUDING TIME AND SPACE”

ખુલ્લા દ્વાર

હું કોણ ??

વિચારોના વમળોમાં તણાતા મનમાં
 અમસ્તો જ સવાલ ઉઢ્ઢવ્યો, હું કોણ??
 શું મારો ધ્યેય, શું મારી આકાંક્ષા અને
 શું છે જગમાં મારા અસ્તિત્વનું પ્રમાણ?
 શું હું પણ છું મેઘધનુષ પેઠે રંગ બદલતો માનવી,
 કે બંધનોમાં જકડાયેલો, હાર્યો થાક્યો એક કેદી,
 પળે-પળે જાત સાથે યુદ્ધ ખેલતો કોઈ લડવૈયો,
 કે જગને અવનવા સર્જનથી મોહાવતો કોઈ કલાકાર,
 જીવનસફરમાં પ્રેમાળ હાથનો સાથ ઝંખતો કોઈ રાહગીર,
 કે પ્રેમના શરથી ઘવાયેલો કોઈ પાગલ પ્રેમરોગી??
 જવાબના રહસ્યની શોધનો થયો જ્યારે આરંભ
 મનમાંથી જ મળતા ઉત્તરે તોડ્યો મુંઝવણનો સ્તંભ
 રચનાકારની સર્જનાત્મકતાને શબ્દોમાં પરોવવા
 પ્રકૃતિના સૌંદર્યરૂપી શિલ્પને ઉપમાઓથી વધાવવા
 આશીક છું સુંદર કૃતિનો, કલ્પનાનો 'અનંત' સાગર
 હું તો છું સૌંદર્યનો તરસ્યો એક ગુમનામ શાયર

- ચિરાગ (અનંત)

તમારી કૃતિ પણ તમે અમને મોકલી શકો છો

E-mail – pankhemagazine@gmail.com

Its in...!!!

આજકાલ માર્કેટમાં ગ્રાફિક ટી-શર્ટ્સની માંગ વધી રહી છે. સુપરમેન તથા બેટમેનના લોગોથી શરૂ થયેલ આ ટ્રેન્ડ હવે માત્ર લોગો સુધી જ સીમિત ના રહેતા, પૂરબહારમાં ખીલ્યો છે. વિવિધ નિયોન કલર્સ અને એકદમ હટકે અને ફન્કી ક્વોટ્સ ધરાવતા આ ટી-શર્ટ્સ યુવાનોમાં ફેશનની એક નવી પરિભાષા બની ગઈ છે!

પ્રિન્ટેડ ટી-શર્ટ્સમાં ફેમેલી-મેમ્બર્સના ફોટો છપાતા શરૂ થયા પછીથી આ ટ્રેન્ડ અટકવાનું નામ જ લેતો નથી. સુપરહીરોસમાં પણ ઉતરોતર વધારો કરતા કેપ્ટન અમેરિકા, વુલ્વરીન, આઈરન-મેન પણ કમર્શિયલી ટ્રેન્ડમાં છે. એ ઉપરાંત, કાર્ટૂન કેરેક્ટર્સ પણ એમને તગડી હરીફાઈ આપી રહ્યા છે, મિનીઅન્સ અને પોકેમોન અત્યારે પીક પર ચાલી રહ્યા છે.

ખિસ્સાને પરવડતા હોવા ઉપરાંત, આ ટી-શર્ટ્સ આઈ-કેટ્યી પણ એટલા જ છે. બધી જ જગ્યાએ ચાલી શકે એવા આ ટી-શર્ટ્સ પાર્ટી-વેર તરીકે બ્લેઝેરની નીચે પહેરી શકાય છે, કોલેજમાં ડેવ્ઝ વખતે કોઈ કલર કે થીમ પર ગ્રુપમાં પણ પહેરી શકાય છે. ભીડની વચ્ચે અલગ તરી આવવા માટે પણ ખાસ આ ટી-શર્ટ્સ ઉપયોગી છે. શ્રાવણ પર ભોલેનાથ પણ બધાને પછાડી હિટ-લીસ્ટમાં હતા! સોશિયલ મેસેજીસ માટે અને સોશિયલ મીડિયા માટે તો આ ટી-શર્ટ્સ સ્વર્ગ સમાન છે!

હમણાં-હમણાથી કોઈ પર્ટીક્યુલર પ્રોફેશન પરના ક્વોટ્સવાળા ટી-શર્ટ્સની માંગ પણ વધી છે, એમાં કોઈ શક નથી કે એન્જીન્યરોએ એમાં પહેલેથી જ મેદાન મારેલું છે, એ સિવાય બીયર્ડ થીમ અને લોકલ લેંગ્વેજના સૂત્રોવાળા ટી-શર્ટ્સ મોખરાનું સ્થાન મેળવવામાં સફળ થયા છે. અને સૌથી સરસ વાત તો એ છે કે પહેરવામાં કમ્ફર્ટેબલ અને કોઈ પણ જીન્સ કે કોટન પેન્ટ પર સરળતાથી મેચ થઈ જાય!

ઓન-ટ્રેન્ડ : એક ટી-શર્ટ્સ પર લખેલું વાક્ય, “ I Can give a HEADACHE to an ASPIRIN.”

-Anant Gohil

Photo-Story

In childhood we were happy because we were stupid. But as an adult happiness is not simply quantified or found.

It needs to be evolved. You gotta suffer all the intense pain to get to that insane level of happiness. And when you reach to that, all the things start appearing silly to make you trip over. It is relative and depends upon thoughts. Otherwise you'll be old enough one day to start reading the fairly tales again. So If you wanna be happy right now,

Be.

-Rikeen Dhaduk

Catalyst

દુનિયામાં લગભગ દરેક માણસને જીવનમાં ક્યારેક ને ક્યારેક આવો વિચાર આવતો જ હોય છે કે આ બધું જ મુકીને ક્યાંક દુર જતા રહીએ. કોઈને કંઈ જવાબ આપ્યા વગર બસ ગમે ત્યાં નીકળી પડીએ. નદી, પહાડ, જંગલ ગમે ત્યાં ભટકીએ, ત્યાં જતા રહીએ જ્યાં બસ હું અકેલો જ હોવ બીજું કોઈ જ નહીં.

બધાને ક્યાંક ને ક્યાંક એકાંત જોઈએ છીએ. કોઈ એના માટે કોઈ ઊંચા પર્વતોની ગુફામાં તો વળી કોઈ વિશાળ જંગલોની અંદર ચાલ્યા જાય છે. પોતાની અંદર રહેલા “તત્વ” ને ઓળખવા માટે એકાંતને સાથી બનાવી “સાધના” કરે છે. આપણને બધાને આવું મન હોવા છતાં પણ આપણામાં રહેલા ઓછા “વૈરાગ્ય”ને લીધે આવું કંઈ કરી શકતા નથી.

આપણું રૂટીન આપણને એટલું બધું શોષી લે છે કે એ પછી આપણને જ્યારે પણ ટાઈમ મળે ત્યારે આપણે ક્યાંક દુર જવા મથીએ છીએ. આજુબાજુ ચાલતી પ્રવૃત્તિઓથી એટલા તો ઉબકાઈ જઈએ છીએ કે કોઈ સાથે વાતો કરવા કરતા ક્યાં તો મોબાઈલમાં ક્યાં તો કોમ્પ્યુટરમાં ધ્યાન ફેરવી લઈએ છીએ. કદાચ એટલે જ આપણે વાસ્તવિક કરતા “વર્ચ્યુઅલ” જીવન તરફ વળી રહ્યા છીએ. કોઈ સાથે રૂબરૂ વાત કરવા કરતા આપણે વર્ચ્યુઅલી કનેક્શન વધુ પસંદ કરીએ છીએ. પણ આ કાલ્પનિક દુનિયા આપણને વધુ ને વધુ સંકુચિત કરી રહી છે. એક ક્લિકે આખી દુનિયા આપણી નજર સમક્ષ આવી જાય છે પણ, એટલા જ આપણે એકબીજાથી દુર જતા જઈએ છીએ.

ક્યારેય વિચાર્યું છે કે આપણને રજાઓ ગાળવા માટે હિલ-સ્ટેશન વધુ કેમ પસંદ છે? કેમ આપણને ‘એડવેન્ચર’ વધારે આકર્ષે છે? કેમ આપણે ૨-૩ મહીને કોઈ તહેવારની રાહ જોઈએ છીએ ક્યાંય જવા માટે? કેમ ફેમેલી કરતા મિત્રો જોડે ફરવા માટે વધુ ઉત્સુક હોઈએ છીએ? કેમ જીવનમાં એટલું બધું બંધન અનુભવીએ છીએ? સહાનુભૂતિ પસંદ હોવા છતાં ક્યારેક કેમ આવું થાય છે કે કોઈ ના બોલાવે તો સારું? આપણને બધાને આ પ્રશ્નો થાય છે, પણ કામનાં, ભણતરનાં, પરિવારના કે બીજા ગમે એ ભાર હેઠળ આ પ્રશ્નો દબાઈ જાય છે. પણ કોઈ એક સમયે આ બધા જ પ્રશ્નો એટલા બધા બળવાખોર થઈ જાય છે કે એના જવાબ મેળવવા આપણે મજબૂર થઈ જઈએ, અને એના માટે આપણને એકાંત જોઈતું હોય છે. કેટલાય યોગીઓ હિમાલયની ગુફાઓમાં તપ કરીને, ભૂખ્યા-તરસ્યા રહીને પણ એ એકાંતના સથવારે ‘પરમ-તત્વ’ને સમજવાની કોશિશ કરતા હોય છે તો કેટલાય ગીચ ભીડમાં પણ કોઈ સાથે વાતો કરતા કે નાસ્તો કરતા, રોજબરોજનું કામ કરતા પણ એ ‘તત્વ’ની શોધમાં હોય એવું શક્ય છે.

એકાંત એ કોઈ સ્થિતિ કરતા આપણા જીવતા હોવાની એક સાબિતીનો મહત્વનો ભાગ બની ગયો છે. કોઈને એકાંત નિરાશ કરી નાખે છે, તો કોઈને વળી સફળતા તરફનો, સુખ તરફનો રાજમાર્ગ બતાવી આપે છે. સોક્રેટીસથી માંડીને જેટલા પણ મહાન તત્ત્વચિંતકો થયા એ બધાએ એકાંતને એક પ્રિયતમાની જેમ પોતાની પાસે રાખ્યું છે! બોધીગયા હજુ પણ ભગવાન બુદ્ધના એકાંત અને અંતઃસ્ફૂરણાનું સાક્ષી બનીને ઉભું જ છે. ભગવાન કૃષ્ણના નિર્વાણ સમયે પણ તેઓ એકલા જ હતા. કદાચ, બધા જ મહાપુરુષોના જીવનમાં એકાંતે ક્યાંક ને ક્યાંક મોટો ફાળો ભજવ્યો છે.

કદાચ આ બધી જ વાતો આપણા બધા માટે ભારે છે, કદાચ એને સમજી શકવા માટે આપણે ક્યાંક ને ક્યાંક અપૂરતા છીએ. હજુ પણ આપણને બધાને ઝાંઝવાના જળ પાછળ ભાગવાના અભરખા રહે જ છે, અને રેહવા જ જોઈએ, ગતિ વગર તો નદીના પાણી પણ સુકાય જાય છે, બસ આપણે ખાલી એટલું જ કરવાનું છે કે, આપણા એકાંતને થોડું-થોડું ઉપગ્રેડ કરતા રહીએ અને પરમતત્ત્વ તરફ પ્રયાણ કરીએ!

-Anant Gohil

**Loneliness is dangerous. It's addictive.
Once you see how peaceful it is, you don't
wanna deal with people.**

બોલો બીજું...!!!

By Keyur Dudhat

“મને ‘મારાથી’ આઝાદી ક્યારે મળશે???”

મનમાં ચાલતા, દોડતા, ભમતા અવિરત પ્રશ્નોના ઉત્તરો આપણા મનમાં જ દટાયેલા હોય છે પણ આ સમાજમાં રહેતા રહેતા, દેખાવો કરતા કરતા, સત્ય છુપાવતા છુપાવતા, ખોટું બોલતા બોલતા એ જવાબો આપણને મળતા નથી અને આપણે આમ જ મનમાં ને મનમાં મર્યા કરીએ છીએ, પલ પલ આપણને આપણી જ વાતો ખૂંચ્યા કરે છે. ગયા વખતે જે પ્રશ્નોની હારમાળા વિષે વાત કરી ‘તી એમાંથી બચવાનો, બહાર આવવાનો, એના જવાબો મેળવવાનો સૌથી સરળ, સચોટ ઉપાય ભગવાન શ્રી કૃષ્ણ એ શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતામાં આપેલો છે “ YOU ARE THE CREATOR OF YOUR OWN DESTINY”

આપણા જીવનમાં આવતા ચઢાવ-ઉતાર, સુખ-દુખ, મુશ્કેલીઓ આ બધું આપણા જ કર્મોને લીધે હોય છે આ જ વાત ને થોડીક અલગ રીતે રજૂ કરીએ તો,

“જો હું સાચું બોલીશ, દેખાવો કરવાના વિચારો નહીં કરું, દેખાવો નહીં કરું, મારી પાસે છે એટલામાં જ સુખી થઈશ, મારે વધારે નથી જોઈતું, મને ભગવાને ઘણું આપ્યું છે, મારી ખુશી મારા વિચારો અને આચારથી જ છે, બીજા વિષે ક્યારેય ખરાબ નહીં વિચારું, વાણી-વર્તન-આહાર યોખ્ખા રાખીશ, તો મને મારાથી આઝાદી મળી શકશે”

આનાથી જે પ્રશ્નો ઉઠ્ઠવી રહ્યા છે તે નાશ પામશે. શાંત જીવન માટે સૌથી પહેલું- લોભ, લાલચ, ઈચ્છાને control કરવી, અસંતોષ જ આપણી બીમારી છે.

જીવનમાં નિયમો ન બનાવો તો ચાલશે પણ જીવનમાં સાચી નીતિ તો હોવી જ પડે. આપણે હમેશા આપણા વિચારોને જીવતા રહેવાનો પ્રયાસ કરવો એને મારવાનો ક્યારેય પ્રયત્ન ન કરવો. શાંત મન, સ્વચ્છ શરીર, સારા વિચારો અને પછી તો મોજે મોજ...

છોડી મેલ છોડી મેલ... દૃષ્ટ વિચારોને... છોડી મેલ....

જગતમાં છે લ્હાવા કદમ પર કદમ પર,

ફક્ત એક શરત છે ગતિમાન રહેવું.

નવા છે મુસાફિર વિસામે વિસામે,

નવી સગવડો છે ઉતારે ઉતારે.

-‘મરીઝ’

Knowtamin

There is enough DNA in an average person's body to stretch from the sun to Pluto and back — 17 times

It can take a photon 40,000 years to travel from the core of the sun to its surface, but only 8 minutes to travel the rest of the way to Earth

At over 2000 kilometers long, The Great Barrier Reef is the largest living structure on Earth

The average person walks the equivalent of five times around the world in a lifetime

The known universe is made up of 50,000,000,000 galaxies. There are between 100,000,000,000 and 1,000,000,000,000 stars in a normal galaxy. In the Milky Way alone there might be as many 100 billion Earth-like planets. Still think you're alone?

 pankhemagazine@gmail.com

 <http://www.facebook.com/pankhemagazine>

 09714872871

 https://twitter.com/pankh_emagazine

TEAM

Keyur Dudhat
Yagnik Vaghasia
Rikeen Dhaduk
Manori Shah
Anant Gohil
Bhagyesh Patel

Our Special thanks to

Dr. Avni Ravi Changela

(જાવડાકથા)

Ninad Adhyaru &
Kuldeep Karia

(Poem)

Chirag Contractor

(પુસ્તક દ્વારા)